Aysel HƏSƏNOVA
AMEA Folklor İnstitutu
Qərbi Azərbaycan folkloru şöbəsinin kiçik elmi işçisi
E-mail: aysqasanova@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-7022-1031
https://doi.org/10.59849/2309-7949.2026.3.120

QƏRBİ AZƏRBAYCAN FOLKLORUNDA PAREMİOLOJİ VAHİDLƏRİN SEMANTİK-STRUKTURU

Açar sözlər: Qərbi Azərbaycan folkloru, paremiologiya, paremioloji vahid, atalar sözü, məsəl, semantika, struktur, konsept, kollektiv yaddaş, etnokulturologiya.

СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАРЕМИОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ В ФОЛЬКЛОРЕ ЗАПАДНОГО АЗЕРБАЙДЖАНА

АННОТАЦИЯ

В статье исследуются семантико-структурные особенности паремиологических единиц в фольклоре Западного Азербайджана. Основная цель исследования заключается в выявлении структурной организации, семантических уровней, метафорических и символических особенностей, этнокультурных функций и коммуникативно-прагматического потенциала пословиц, поговорок и других устойчивых фольклорных выражений, функционирующих в фольклорной среде региона. Паремиологические единицы рассматриваются не только как краткие формы выражения народной мудрости, но и как своеобразные микротексты, кодирующие коллективную память, социальные нормы поведения, морально-этические ценности и национально-культурную картину мира. В статье анализируются лексический, синтаксический, семантический, прагматический и семиотический уровни паремиологических единиц в их взаимосвязи. Особое внимание уделяется репрезентации этнокультурных концептов «родная земля», «семья», «отец и мать», «труд», «разум», «слово», «честь», «гость», «очаг» и «лошадь» в паремиологической структуре. Исследование показывает, что семантика западноазербайджанских паремий не ограничивается их непосредственным лексическим содержанием. В глубинной структуре данных единиц отражаются историко-культурный опыт народа, модели социального поведения и механизмы коллективной памяти. Синтаксический параллелизм, противопоставление, повтор, метафорическая трансформация и символическое кодирование выступают основными структурно-семантическими механизмами организации паремиологических единиц. В результате обосновывается необходимость изучения паремиологического наследия Западного Азербайджана в контексте общенациональной и общетюркской фольклорной системы.

Ключевые слова: фольклор Западного Азербайджана, паремиология, паремиологическая единица, пословицы, поговорки, семантическая структура, синтаксическая структура, этнокультурный концепт, коллективная память, фольклор.

THE SEMANTIC-STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF PAREMIOLOGICAL UNITS IN WESTERN AZERBAIJANI FOLKLORE

ABSTRACT

The article examines the semantic and structural characteristics of paremiological units in the folklore of Western Azerbaijan. The main objective of the study is to identify the structural organization, semantic layers, metaphorical and symbolic features, ethnocultural functions, and communicative-pragmatic potential of proverbs, sayings, and other stable folkloric expressions functioning within the region’s traditional folklore environment. Paremiological units are considered not merely as concise expressions of folk wisdom, but also as specific micro-texts that encode collective memory, social norms of behavior, moral and ethical values, and the national-cultural worldview. The study analyzes the lexical, syntactic, semantic, pragmatic, and semiotic

levels of paremiological units in their interrelationship. Particular attention is paid to the representation of such ethnocultural concepts as "homeland," "family," "father and mother," "labor," "wisdom," "word," "honor," "guest," "hearth," and "horse" within the paremiological structure. The analysis demonstrates that the semantics of Western Azerbaijani proverbs and sayings cannot be reduced to their direct lexical meanings. Their deep structure reflects the historical and cultural experience of the people, patterns of social behavior, and mechanisms of collective memory. Syntactic parallelism, contrast, repetition, metaphorical transformation, and symbolic encoding function as major structural-semantic mechanisms in the organization of paremiological units. The study consequently emphasizes the necessity of examining the paremiological heritage of Western Azerbaijan within the broader Azerbaijani and Turkic folklore systems.

Keywords: Western Azerbaijani folklore, paremiology, paremiological unit, proverbs, sayings, semantic structure, syntactic structure, ethnocultural concept, collective memory, folklore.

1. Problemin qoyuluşu və metodoloji yanaşma. Paremioloji vahidlər xalqın uzunmüddətli sosial təcrübəsinin, davranış normalarının və dünyagörüşünün yığcam dil formasıdır. Atalar sözü və məsəl qısa həcmli olsa da, onun daxilində müəyyən həyat situasiyasına verilmiş qiymət, nəticə çıxarma mexanizmi və davranış modeli yerləşir. Buna görə paremioloji vahidin təhlili yalnız lüğəvi məna ilə məhdudlaşdırıldıqda onun folklor-poetik və mədəni tutumunun mühüm hissəsi kənarda qalır. Müasir paremiologiyada atalar sözlərinin məna, struktur, sosial kontekst, folklor və kommunikasiya baxımından kompleks şəkildə öyrənilməsi əsas istiqamətlərdən biridir.[1]

Qərbi Azərbaycan folkloru bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır. AMEA Folklor İnstitutunun "Qərbi Azərbaycan folkloru" seriyasında atalar sözləri və məsəllərin ayrıca bölmə kimi toplanması paremioloji materialın sistemli şəkildə sənədləşdirildiyini göstərir.[2] Həmin nəşrlərdə folklor nümunələrinin söyləyicilərdən yazıya alınması, regional məişət, adət-ənənə, inanclar və şifahi yaradıcılıq nümunələri ilə birlikdə təqdim edilməsi paremiyaların kontekstual tədqiqinə imkan verir.

Qərbi Azərbaycan materiallarının başqa bir xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, burada paremioloji vahidlər çox vaxt konkret etnoqrafik davranışla bağlı şəkildə təqdim olunur. Aytən Cəfərovanın tədqiqatında bölgə materiallarından gətirilən nümunələr arasında ailə, gəlin-qayınana münasibətləri, toy mərasimi, övlad tərbiyəsi və məişət davranışı ilə bağlı atalar sözləri və məsəllər xüsusi yer tutur.[3] Belə nümunələr paremiyanın yaranma mexanizmini açmağa kömək edir: real davranış əvvəlcə sosial norma kimi mövcud olur, sonra obrazlı şəkildə ifadələnərək sabit verbal formaya çevrilir. Bu məqalədə struktur-semantik yanaşma əsas götürülür. Struktur dedikdə paremioloji vahidin leksik komponentləri, sintaktik modeli, paralel və qarşılaşdırıcı quruluşları; semantika dedikdə isə həmin strukturun yaratdığı birbaşa, məcazi, simvolik və qiymətləndirici məna nəzərdə tutulur. Təhlilin üçüncü səviyyəsi praqmatikdir: paremiya konkret kommunikativ situasiyada məsləhət, xəbərdarlıq, tənqid, təsdiq və ya qiymətləndirmə funksiyası yerinə yetirə bilər.

---

[1] Wolfgang Mieder, *Proverbs: A Handbook* (Westport, CT: Greenwood Press, 2004), xüsusilə "Linguistic and Semiotic Considerations" və "Performance (Speech Acts) in Social Contexts" bölmələri.

[2] AMEA Folklor İnstitutu, *Qərbi Azərbaycan folkloru*. I cild (Bakı: Elm və təhsil, 2023) və II cild (Bakı: Elm və təhsil, 2024); həmçinin III cildin nəşr məlumatları.

[3] Aytən Cəfərova, *Qərbi Azərbaycanın etno-mədəni mühiti: tədqiqlər, xatirələr, faktlar*, I kitab (Naxçıvan, 2023), xüsusilə s. 30–31.

Norrick də atalar sözünün mənasının mətn və qarşılıqlı ünsiyyət daxilində formalaşmasına xüsusi diqqət yetirir.[1]

Bu yanaşma Qərbi Azərbaycan paremioloji fondunu üç səviyyədə görməyə imkan verir: *forma – məna – funksiya.* Formal struktur sabitləşdikcə yadda qalma gücü artır; semantik struktur xalq təcrübəsini ümumiləşdirir; praqmatik funksiya isə həmin ümumiləşdirməni real ünsiyyətə daxil edir.

2. Paremioloji vahidin struktur-semantik modeli. Paremioloji vahidin əsas strukturunu sadə cümlə quruluşu kimi qiymətləndirmək kifayət deyil. Onun daxilində komponentlərarası məntiqi münasibət, məcazi transfer və kommunikativ niyyət də fəaliyyət göstərir. G.L.Permyakov paremioloji strukturların ümumi modellərini araşdırarkən onların sabitləşmiş münasibətləri və situasiyaları yığcam şəkildə ifadə etdiyini göstərir.[2] Bu baxımdan paremiya konkret hadisənin təsviri yox, hadisələr arasındakı münasibətin modelidir.

Məsələn, "Oğul atadan görməyincə ər olmaz", "Qız anadan görməyincə süfrə salmaz" kimi nümunələrdə "görmək" feili zahiri mənada vizual qavramanı bildirsə də, dərin strukturda "müşahidə etmək – öyrənmək – mənimsəmək" semantik zəncirini yaradır.[3] Burada ata və ana yalnız bioloji valideyn deyil, sosial təcrübənin daşıyıcısıdır. Oğul və qız isə həmin təcrübəni mənimsəyərək sosial rola hazırlanan subyekt kimi modelləşdirilir.

Bu model belə sxemləşdirilə bilər: *nümunə → müşahidə → təqlid → davranış → norma.* Paremioloji vahidin didaktik gücü də məhz buradan yaranır. O, birbaşa əmr verməkdənsə, davranışın nəticəsini ümumiləşdirir və dinləyicini nəticə çıxarmağa yönəldir.

Struktur-semantik baxımdan ikinci mühüm xüsusiyyət sintaktik paralelizm və qarşılaşdırmadır. Paralel komponentlər vahidin ritmini, yadda qalmasını və semantik simmetriyasını gücləndirir. "Oğul–ata", "qız–ana", "görmək–etmək", "ər olmaq–süfrə salmaq" kimi komponentlər bir-birinə qarşı qoyulmaqla sosial rol münasibətləri görünən hala gətirilir. Belə paralel quruluşlar Azərbaycan paremioloji sistemində geniş yayılmış struktur mexanizmlərdən biridir.

Paremioloji vahidlərin semantik strukturunda *binar oppozisiyalar* da mühüm rol oynayır: yaxşı–pis, doğru–yanlış, ağıllı–ağılsız, öz–yad, çox–az, gec–tez. Qarşılaşdırma qiymətləndirici nəticə yaradır. Birinci komponent müsbət, ikinci komponent mənfi kodlaşdırıldıqda paremiya sosial normanı dolayı yolla təsdiqləyir. Buna görə paremiya yalnız məlumatlandırıcı deyil, normativ mətndir.

3. Ailə və nəsillərarası yaddaş konsepti. Qərbi Azərbaycan paremiyalarında ailə konsepti xüsusi semantik əhəmiyyət daşıyır. Ata, ana, oğul, qız, gəlin, qayınana, qayınata kimi sözlər konkret qohumluq münasibətlərini bildirməklə yanaşı, müəyyən sosial rolların daşıyıcısına çevrilir. Ailə burada bioloji birlikdən daha çox, mədəni davranışın ötürüldüyü əsas institut kimi təqdim olunur.

---

[1] Neal R. Norrick, *How Proverbs Mean: Semantic Studies in English Proverbs* (Berlin: Mouton, 1985), 11–30.

[2] G. L. Permyakov, *From Proverb to Folk-Tale: Notes on the General Theory of Cliché* (Moscow: Nauka, 1979), əsərin paremioloji klişelərin ümumi nəzəriyyəsinə həsr olunmuş bölmələri.

[3] Aytən Cəfərova, *Qərbi Azərbaycanın etno-mədəni mühiti*, 31. Mənbədə "Oğul atadan görməyincə ər olmaz" və "Qız anadan görməyincə süfrə salmaz" nümunələri verilir.

"Oğul atadan görməyincə ər olmaz" nümunəsi nəsillərarası təcrübə ötürülməsinin yığcam modelidir. "Görmək" burada sadəcə baxmaq deyil, böyüyün davranışını müşahidə etmək və həmin davranışın sosial formasını mənimsəməkdir. "Qız anadan görməyincə süfrə salmaz" nümunəsində isə "süfrə salmaq" məişət hərəkətindən daha geniş məna qazanaraq ailə mədəniyyətinə yiyələnmənin simvoluna çevrilir.[1]

Bu tip paremiyalarda ailə daxilində sosiallaşma mexanizmi iki istiqamətdə qurulur: *şəxsdən davranışa və davranışdan normaya.* Ata və ana təcrübənin modeli, övlad isə onun davam etdiricisidir. Beləliklə, paremiya nəsillərarası yaddaşın verbal mexanizmi kimi çıxış edir.

Qərbi Azərbaycan folklor materiallarında etnoqrafik davranışın paremiyaya çevrilməsini göstərən daha konkret nümunələr də vardır. "Ana qızının cibinə daş qoyub" məsəli toy və ailə mərasimi ilə bağlı davranışdan yaranmışdır. Mənbədə qız ərə gedərkən ananın onun cibinə daş qoyaraq "daş dillənməsə, sən də dillənmə" məzmununda nəsihət verdiyi qeyd edilir.[2] Burada "daş" real əşyadan simvolik işarəyə çevrilir: susmaq, dözmək, ailə münasibətlərində müəyyən davranış sərhədini qorumaq mənasını daşıyır.

Bu nümunə göstərir ki, paremioloji vahidin semantikası bəzən birbaşa sözlərin mənasından deyil, həmin sözlərin daxil olduğu mərasim situasiyasından yaranır. Deməli, paremioloji təhlildə etnoqrafik kontekst nəzərə alınmadan semantik nüvəni tam açmaq mümkün deyil.

Ailə paremiyalarında "ata haqqı", "ana haqqı", "övlad borcu" kimi anlayışlar da qiymətləndirici semantikaya malikdir. Burada mənəvi borc hüquqi və ya formal öhdəlik deyil; kollektiv mədəni yaddaşın təsdiqlədiyi etik normadır. Bu səbəbdən ailə ilə bağlı paremioloji vahidlər sosial münasibətləri tənzimləyən mikronormativ mətnlərdir.

4. Yurd, ocaq və kollektiv yaddaşın semantikası. Qərbi Azərbaycan folklorunun paremioloji sistemində "yurd" konsepti ayrıca araşdırılmalıdır. Yurd sözü yalnız coğrafi məkanı bildirmir; o, ata-baba, ocaq, nəsil, məzar, xatirə və mənsubiyyət anlayışlarını bir semantik şəbəkədə birləşdirir. Bu səbəbdən yurd anlayışı folklor mətnlərində maddi məkanla mənəvi yaddaşın kəsişmə nöqtəsidir.

Qərbi Azərbaycan folklorunun müasir toplanma prosesində yaşlı nəslin yaddaşında qorunan nümunələrin yazıya alınması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Folklor İnstitutunun materiallarında bölgədən toplanmış atalar sözləri, inanclar, alqışlar və digər nümunələrin yeni nəşrlərdə sistemləşdirildiyi göstərilir.[3] Bu materiallar sübut edir ki, folklor yaddaşı yalnız mətnin sözbəsöz qorunması deyil, mədəni təcrübənin nəsildən-nəslə ötürülməsidir.

Paremioloji vahid bu prosesdə "yaddaşın sıxlaşdırılmış forması" kimi çıxış edir. Uzun bir həyat təcrübəsi bir cümləlik hökmə çevrilir. Məsələn, yurdla bağlı

---

[1] Yenə orada, 31. Burada həmin nümunələrin milli adət-ənənə və övlad tərbiyəsi ilə əlaqəsi izah olunur.
[2] Yenə orada, 31. "Ana qızının cibinə daş qoyub" məsəlinin mərasim mənşəli izahı təqdim edilir.
[3] AMEA Folklor İnstitutu, "Əməkdaşımız 'Danışır Qərbi Azərbaycan' verilişinin qonağı olub," 15 noyabr 2024. Burada Qərbi azərbaycanlılardan atalar sözləri, inanclar və alqışların toplandığı qeyd edilir.

paremioloji düşüncədə "ocaq", "el", "ata-baba", "Vətən" kimi sözlər eyni semantik sahədə birləşərək məkanın sosial-mənəvi statusunu müəyyənləşdirir.

Bu baxımdan yurd konseptinin strukturunu belə təqdim etmək olar: *məkan → ocaq → nəsil → xatirə → mənsubiyyət.* Bu ardıcıllıqda hər bir sonrakı komponent əvvəlkini genişləndirir. Məkan ocağa, ocaq nəslə, nəsil yaddaşa, yaddaş isə mənsubiyyətə çevrilir.

Kollektiv yaddaşın paremioloji ifadəsi tarixlə folklorun əlaqəsini də gücləndirir. Lakin burada tarixi hadisə birbaşa xronoloji məlumat kimi deyil, qiymətləndirilmiş təcrübə kimi saxlanılır. Paremiya keçmişi olduğu kimi təkrar etmir; onun sosial nəticəsini qoruyur. Bu xüsusiyyət paremiyanı tarixi sənəddən fərqləndirir və onu folklor yaddaşının xüsusi forması kimi müəyyənləşdirir.

Qərbi Azərbaycan folklorunun geniş material bazasında yurd və Vətən mövzusunun başqa janrlarda – xüsusilə bayatı və aşıq yaradıcılığında – güclü şəkildə ifadə olunması paremioloji sistemin də həmin ümumi semantik sahədən qidalandığını göstərir.[1] Deməli, paremiya digər folklor janrlarından təcrid olunmuş vahid deyil; ümumi etnomədəni sistemin aforistik formasıdır.

5. Metaforik, simvolik və praqmatik struktur. Paremioloji vahidlərin əsas semantik xüsusiyyətlərindən biri metaforik düşüncənin üstünlüyüdür. Konkret əşya, heyvan və ya davranış abstrakt anlayışın işarəsinə çevrilir. Bu prosesdə üç mərhələni fərqləndirmək mümkündür: predmet → obraz → mədəni simvol.

"At muraddır" ifadəsində "at" konkret heyvan olmaqdan çıxaraq yol, hərəkət, igidlik, səfər və arzu ilə əlaqəli simvolik məna qazanır. Qərbi Azərbaycan etno-mədəni materialında atla bağlı bu cür inancların qorunması göstərilir.[2] Burada "at"ın semantik sahəsi lüğəvi mənadan xeyli genişdir.

Eyni mexanizm "daş" nümunəsində də görünür. "Ana qızının cibinə daş qoyub" məsəlinin etnoqrafik izahında daşın danışmamaq, dözmək və səbir etmək məzmunu ilə əlaqələndirilməsi onun simvolik semantikasını açır.[3] Beləliklə, predmetin fiziki xüsusiyyəti – ağırlıq, səssizlik, hərəkətsizlik – davranış normasına transfer edilir.

Metaforik strukturun başqa bir xüsusiyyəti qiymətləndirmədir. Paremiya obraz vasitəsilə yalnız hadisəni təsvir etmir, ona münasibət bildirir. Buna görə metaforik məna çox vaxt aksioloji – yəni dəyərləndirici xarakter daşıyır. Bu cəhət paremiyaların sosial tənzimləyici funksiyasını gücləndirir.

Praqmatik baxımdan isə paremiya konkret ünsiyyət aktının bir hissəsidir. Eyni vahid müxtəlif situasiyalarda məsləhət, xəbərdarlıq, təsdiq və ya tənqid kimi işlənə bilər. Norrick-in "Proverbial Perlocutions" məqaləsində də atalar sözlərinin danışıqda müəyyən təsir yaratmaq üçün işlədilməsi məsələsi önə çəkilir.[4] Deməli, paremiya hazır fikir olmaqla yanaşı, danışanın qarşı tərəfin davranışına təsir gös-

---

[1] Aytən Cəfərova, *Qərbi Azərbaycanın etno-mədəni mühiti*, 76–77 və 141–158-ci səhifələrdə yurd, Vətən və köçkünlük yaddaşının folklor mətnlərindəki ifadələri.

[2] Yenə orada, 35. "At muraddır" ifadəsinin bölgə inancları ilə əlaqəsi göstərilir.

[3] Yenə orada, 31. Daşın mərasim və davranış norması ilə əlaqəli simvolik funksiyası izah edilir.

[4] Neal R. Norrick, "Proverbial Perlocutions: How to Do Things with Proverbs," *Grazer Linguistische Studien* 17/18 (1982): 169–183.

tərən kommunikativ vasitədir. Bu baxımdan paremioloji vahidin tam modeli belədir: *struktur → məna → situasiya → kommunikativ məqsəd → təsir*. Əgər yalnız struktur nəzərə alınarsa, paremiya statik cümləyə çevrilir; situasiya nəzərə alınarsa, onun canlı folklor vahidi olduğu üzə çıxır.

6. Nəticə: Qərbi Azərbaycan paremioloji sisteminin əsas xüsusiyyətləri. Qərbi Azərbaycan folklorunda paremioloji vahidlərin semantik-struktur təhlili göstərir ki, bu nümunələr xalqın həyat təcrübəsini sadəcə ifadə edən qısa cümlələr deyil, sosial və mədəni bilikləri kodlaşdıran mikro-mətnlərdir. Onların strukturunda formal sabitliklə semantik dəyişkənlik arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. Paremiya sabit modelini qoruyaraq müxtəlif situasiyalarda yeni çalarlar qazana bilir.

Tədqiqatın birinci nəticəsi budur ki, Qərbi Azərbaycan paremiyalarında semantik quruluş əsasən dörd komponentin qarşılıqlı əlaqəsi ilə formalaşır: **obraz – münasibət – qiymətləndirmə – nəticə**. Obraz konkret predmet və ya personajı təqdim edir; münasibət həmin obrazlar arasındakı əlaqəni yaradır; qiymətləndirmə davranışın müsbət və ya mənfi tərəfini müəyyən edir; nəticə isə paremioloji hökmü tamamlayır.

İkinci nəticə sintaktik paralelizm və qarşılaşdırmanın xüsusi roludur. Paralel quruluş paremiyanın yadda qalmasını, ritmik bütövlüyünü və məna simmetriyasını təmin edir. Qarşılaşdırma isə sosial dəyərlərin binar şəkildə təqdim olunmasına imkan verir. Beləliklə, sintaktik forma yalnız ifadə vasitəsi deyil, semantik təşkilatın daşıyıcısıdır.

Üçüncü nəticə etnokulturoloji konseptlərin sistemdəki mövqeyidir. Ailə, ata-ana, əmək, söz, yurd, ocaq, qonaq, namus və at kimi konseptlər ayrı-ayrı sözlər səviyyəsində qalmır, bütöv mədəni modellərə çevrilir. Onların hər biri konkret davranış, dəyər və yaddaş komponentlərini özündə birləşdirir.

Dördüncü nəticə paremioloji vahidlərin etnoqrafik kontekstlə bağlılığıdır. Toy, gəlinlik, ailə münasibətləri və digər mərasimlərdən doğan ifadələr göstərir ki, paremiya çox zaman real sosial davranışın verbal sıxlaşdırılmasıdır. Bu səbəbdən Qərbi Azərbaycan paremiyalarının gələcək tədqiqatında yalnız mətnin deyil, onun söylənmə situasiyasının, informatorunun və etnoqrafik kontekstinin də qeyd edilməsi metodoloji baxımdan vacibdir.

Beşinci nəticə kollektiv yaddaşla bağlıdır. Paremioloji vahid uzun tarixi təcrübəni bir cümləlik modelə çevirir. Bu model keçmiş hadisənin bütün detallarını deyil, onun sosial nəticəsini qoruyur. Buna görə paremiya kollektiv yaddaşın ən yığcam verbal formalarından biri kimi qiymətləndirilə bilər.

Altıncı nəticə Qərbi Azərbaycan paremioloji irsinin ümumazərbaycan və ümumtürk sistemləri ilə əlaqəsidir. Regional materiallarda müşahidə edilən ailə, yurd, at, qonaqpərvərlik, əmək və ağıl konseptləri daha geniş türk folklor sistemində də müxtəlif variantlarda mövcuddur. Buna görə gələcək araşdırmaların əsas istiqamətlərindən biri Qərbi Azərbaycan paremiyalarının Azərbaycan bölgələri və digər türk xalqlarının paremioloji fondları ilə müqayisəli şəkildə araşdırılması olmalıdır.

Nəticə etibarilə Qərbi Azərbaycan folklorunun paremioloji vahidləri *dil – folklor – etnoqrafiya – yaddaş – mədəniyyət* xəttinin kəsişməsində yerləşən çox-

qatlı strukturlardır. Onların semantik-struktur tədqiqi regional folklorun daxili sistemini, xalqın dünyagörüşünün konseptual əsaslarını və mədəni yaddaşın dil vasitəsilə qorunma mexanizmlərini daha aydın şəkildə üzə çıxarmağa imkan verir.

ƏDƏBIYYAT

1. Cəfərova, Aytən. *Qərbi Azərbaycanın etno-mədəni mühiti: tədqiqlər, xatirələr, faktlar*. I kitab. Naxçıvan, 2023.

2. Mieder, Wolfgang. *Proverbs: A Handbook*. Westport, CT: Greenwood Press, 2004.

3. Norrick, Neal R. *How Proverbs Mean: Semantic Studies in English Proverbs*. Berlin: Mouton, 1985.

4. Norrick, Neal R. "Proverbial Perlocutions: How to Do Things with Proverbs." *Grazer Linguistische Studien* 17/18 (1982): 169–183.

5. Permyakov, G. L. *From Proverb to Folk-Tale: Notes on the General Theory of Cliché*. Moscow: Nauka, 1979.

6. *Qərbi Azərbaycan folkloru*. I cild. Bakı: Elm və təhsil, 2023.

7. *Qərbi Azərbaycan folkloru*. II cild. Bakı: Elm və təhsil, 2024.

8. *Qərbi Azərbaycan folkloru*. III cild. Bakı: Elm və təhsil, 2024.

9. *Qərbi Azərbaycan folkloru: problemlər və perspektivlər*. Respublika elmi konfransının materialları. Bakı: AMEA Folklor İnstitutu, 2024.